

**Îtuni anaaé kéwareta mórabi
áíkuyo-yubaq Korítiani-marupaq
Ipítiani-marupaq Póroma watáama
kétitana Tímoti agatáiyé.**

¹ kemá Póroma móragaraq Tímotima ketáái tîbâqawaaraa-nakonopaq kágayaune. wenôpakaraq Áánûqtuni máqte-kayukama mórabi áíkuma Korítiani-marupaqa máa-kayukayopakaraq máqtemma Áánûqtuni waayúkama Karíki-marabaq máa-kayukayopakaraq kágayaune. kemá Îtu Káríqtoni timátíkarai-naqa máunana minnýaba Áánûqtuma kemmá aúyakaiye.

² ketibotáámá Áánûqtugaraq uyátárai-naqa Îtu Káríqtogaraq yenákátí iráqô-qtataakoma kaayoné-yátáákaráq keráwáqá timíyóye.

³ ketibotáámá Áánûqtuma wenáwîkaraq uyátárai-naqa Îtu Káríqtoma wenáwîkaraq múte yaúyóro. ketibotáámá Áánûqtuma weni paru-yátáákómá keqtaámá kétimenataa wemá keqtaámá timakakí kéumatikaiqtaae.

⁴ ketáámá tú-tiqa kéitanama wemá keqtaámá timakakí kéumatikaitaqaaboqtaae ketáámá móraiq umá káqo-yuma yeqtí yú-aiqtabama yimakakí kéumayikaunatae.

⁵ ketáámá Îtuni tú-tiqa móraiq umá kémayaunataamanibo wegáráq keqtaámá timakakí kéumatikaiqtaae.

⁶ keráwáqá tíwáqnaa íyábámá ketáámá tú-tiqa kéiyé. móraiq umá waayúkama keqtaámá tíwáqnaa oníq umá miráuma keráwáqá tíwáqnaa kéiyé. miráipoana keráwáqá keqtaáráá éq keráwáqtí tú-tiqa kéinaqa kanaaráq itáíq-itaiq umá máeraq awé umá túma pukáinabaq kanaaráq máero.

⁷ miráuma ketáámá keráwáqtábá íraqô-qtataaqa abarokáq ínîqtabama ketáámá íma yuwéqtaa paá awé kéunatae. ketáámá itáunataama keráwáqá keqtaáráá umá tú-tiqa mayéq timakakí-yataaqa mayánoe.

⁸ ketáái tîbâqawaayuo, ketáái tú-tiqa maakáqá Étia-marabaq mayáunayabataama timá-timenaqtaa kéune. mi-tútiqtábámá ketáái akoqnaáma kanaaráq íureqtaaboaqtaa túyánápímmá “puyónúnatae” téqtaa tiráunatae.

⁹ owé. túyánápímmá téqtaa “íbêqa puyónúnakanaae” téqtaa tiráunataamanibo maará téqtaa ketáámá itaraunatae. ketáámá kenamáárîq ketáái akoqnaárake miráiyaba íma maqma aónanatae. ímibo ketáámá Áánûqtuni akoqnaánapo miráonatae. wemá pukáa-kayukama mamá itó-umayikena aúwaraimma kéyimi-naqiye.

¹⁰ Áánûqtuma keqtaámá pui-yátáápíké mamá paá kéumatikaiqtaae. ánibo wemá ókaraq mamá paá umátikaniqtaae. owé. aati-aatimá katáámá íbêkaraq íma káoneqtaama wemá tíwáqnaa íyábátáá awé kéunatae.

¹¹ keráwáqá máqtemma keqtaáyábámá nunamummá timátikáaro. netuq-wáyúkámá keqtaámá tíwáqnaa íyábá Áánûqtukaq itáiyanaama netuq-wáyúkágáráq “tikáiyé” wekáq anaaékaq

tínoe.

12 ketúyánápíqtáámá kéitaunatae. keráwáqtábágáráq máqte-kayukayabagaraq ketáámá aati-aatimá íma makáqma timónaraunatae. minnáyaba ketirunóbáqtáá íráqôniq kéiyee. min-árúpú-yátáákáráq árai-qtataakaraq Áánûqtunopake wakáunatae. aati-aatimá áá ítaraa-kayukati yinaae íma wakáunataamanibo paá itaí-yátááqá Áánûqtunopake wakáunatae.

13 abo ketáámá aúpáq-áímmá íma keráwáqtôpaq kágayaunataamanibo ketáámá arupú umá kêtunaboqtaa keráwáqá ítama kanaaráq táganoe.

14 yaímmama áqa ítama kétagaae. uyátárai-naqa Ítu Káríqtoma kumínaqa keráwáqtí táaiqtaba timuqá maránáa kéune. ániibo keráwáqá ketáaiqtaba timuqá maraígáae téq kêtune.

15 keráwáqá kêtáaiqtaba timuqá maránôpoaq kemá keráwáqtôpaqa nôraq itarábi íma yúnnayaba timá tíména keráwáqá ítama tágaigaae téq kêtune. keráwáqá kaayapáq ko timónaiyaba ôriq umá kêtikaiye. ániibo keráwáqá yagaroqtamá timuq-yatááqá mayaígáae téq kêtune.

16 kemá Maaterónia-marabaqa ónááqa ko timónateq uréq mibákémmá yauwéqma kéyeqa yá-timonateq yenaq mikáké kemmá Yúria-marabaqa tíwáqnaa éq timátikaigaae téq kêtune.

17 kemá nôraq itaráq keráwáqtôpaqa íma uráuno? minnáyabama kemá kaayaq-túyánánáq ítarauno? ímiye. kemá miráuma maa-márábí-káyúkámá náayuwabi yeqtí yóyaukakemma “owé” timátuwetamanibo yúyánápímmá “aaqáo” téta

teníraq kéuno? Ímiye. keráwáqá káonaae. kemá miráráá-náqá ímáune.

18 Áánûqtuma ketáama kéitainana min-áíqtábámá aati-aatimá keráwáqá kaayaq-túyánámmá íma kéitaae. kemá “owé” téq túnnama aati-aatimá wenáaimma owé-aatuqmae.

19 Táeratiyaa Tímotigaraq ketáamá keráwáqá abarokáq timá-timeqtaa “Ítu Káríqtoma Áánûqtuni áanikoe” téqtaa tiráunatae. aati-aatimá Ítuma “owé” tin-áímmá anaaékaqa waéqma “ímiye” ítiraunataamiye. aati-aatimá owé-aatuqma-aimma miráuma wáino tiráunataamiye.

20 Áánûqtuni timá akoqnáá umákain-aiqtaba ketáamá keráwáqá timá tímikaunataama mi-máqtéqtábá Ítu Káríqtoma “owé” kétiye. Ítukaqa yemá máqtemma áraimma abarokáq pááq kéiye. miráitababoqtaa Áánûqtukaq maará téqtaa kétunatae: “miráuma wáino.” téqtaa Áánûqtun-awíqa múte kéyauyunatae.

21 taákaq máráaro. Ítu Káríqtokaq ketáái itáíq-itaiq í-yátáákáráqá keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátáákáráqá min-nákómá mamá akoqnáá í-náqá Áánûqtue. ke-qtáá aúyaqmakena

22 wení awaaméqá keqtaábí makáimma minná wení Aokaq-Áágóé. miráuraiqtaba ketáamá wennátáá máunatae.

23 Koríntiani-marabaqa nôraq itaráq keráwáqtôpaqa íma uráuno? minnáyaba kemá timá arútátimenune. keráwáqá mamá timuqá íma maraíyábámá kemá íuraune. Áánûqtuma maamin-áíqtábámá kéitaiye. minná árain-aíne.

24 keráwáqtí kúmiq-yataakon áaiqtabama akoqnáá-aimma timá-tikaiyabataama keqtáá íkétikaiqtaae. ímibo ketáámá keráwáqá mamá mirá-umatikaanaqtaa keráwáqá timuqá maránõmma keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátááqá áqa akoqnáá kéiyee.

2

1 miráuma kemá keráwáqá mamá tirummá umátikaiyaba íma kétékaitaq keráwáqtõpaqa íma ya timónaraune.

2 keráwáqá kemmá mamá timuqá matikánõ-kayukaboaq kemá keráwáqá mamá tirummá umátikaiyaba íkétikaiye.

3 keráwáqá kemmá timuqá matikaií-wáyúkábóaq miráitaq kemá keráwáqtõpaq uréq tirummá í-yátááqá mayaiyábá íkétikaiye. minnáyaba naayóbáqá aúbama keráwáqtõpaqa agatáune. kemá keráwáqtábá itáunnama kemá timuqá ímáránaqa keráwákáráq timuqá íma maránoe.

4 kemá keráwáqtõpaqa maamin-áúbámá kágayaunanama ketirunóbáqá ummaa kéyaitana tirummá kéitanaboana tiqnumá yaráiyee. keráwáqá tirummá ma timiyábá íma kétékaimanibo keráwáqtábá “õriq umá kétékaiye” téq kemá paá timá-timenaq uráune.

5 keráwáqtí aúkápikemma mi-kúmíq-nákómá kekáráq yaímma keráwápíkékáráq mamá tiru-qtatáápitáá káutikaiqtaae.

6 keráwáqá kétima-timunaqanibo keráwáqá taíganimma máqtemma ímibo taíganimma wemmá táí-meyamma ámikaae. miráoqtabama wemá anón-agaema matáiyee.

7 íbêqa wení kúmiq-yataaqtabama tiwikátuweraq wemmá umá aítqaaq oro. keráwáqá wení kúmiq-yataaqa íma paábaq yuwáyanama wení agaeyábámá wemá puíníyô?

8 miráuma íbêqa kemá inaa téq kétima-timune. minná ókaraq wemmá kaayoné umákáaro.

9 min-áúbámá naayóbáqá agatáunama min-áúbánápó keráwáqá maqmá timónaraune. kemá itánáaq uráune. keráwáqá kemá wakútikaraunairaq ínô? ánibo keráwáqá mirá-uraae.

10 miráinaq íbêqa wení kúmiqtaba tiwikamákaiaqqa kegáráq wení kúmiqtabama tiwikamákanune. Ítu Káríqton-aurakaqa keráwáqtábá ítáimma kemá wení kúmiqtabama kétéwikaune.

11 abo ketáámá máqtemma Tááqtaama ákáiqtataaqtabama káoneqtaa wemá íma ayúwáananataa keqtáámá uyátaniye.

12 kemá Tároqaati-marupaq uráunana uyátárainakoma taígani-kayukama mamá yiwíráitata Ítuqtaba átê-wataama túnnama ítaraae.

13 miráimanibo Tááítati íma máqe-uraitapoaq kemá netuq-túyánámmá kéiteq maará téq tiráune: “wemá náakaraq máiyo? kéteq yemmá maará téq timá yímikaune: “kemá kégoune” timátuweq Maaterónia-marabaq kóuraune.

14 Áánûqtukaq “tíkáiye” tero. Ítu Káríqtokaq yagaroqtaráunanataa Áánûqtuma ketáámá tíwíqme kéwitaqtaa Tááqtaamma uyátái-akoqnaama ketáámá yáíkaaq kéunatae. ketáái tóyáuqnapoma Áánûqtu wetábámá máqten-aukapaqa kétima-yimiye. átê-akuq-yataakaa umá mi-kátáágómá yaímma wéyáwé

kéiye.

¹⁵ mi-káyúkámá náayuwabi itáíq-itaiq kéowana Áánûqtu yemmá yauwéqma yiwíráimma yekáqá ketáámá miráuma átê-kuyumma i-qtátáákáá kéunataamanibo mi-káyúkámá náayuwabi aúwaraimma Áánûqtute íma máyáa-yuraqa ketáámá táí-kuyumma i-qtátáákáá kéunatae.

¹⁶ itáíq-itaiq kéo-kayukaraq ketáámá atê-kuyumma aúwaraiqtaba kéunataamanibo íma itáíq-itaiq o-yúráqá puiyábá kabirai-kúyúmmá kéunatae. abó anó-mayaiye. ketáámá maami-máiyáiyábá áraimma kanaaráq íma uráunatae. miráimanibo

¹⁷ yaímma óq-wayukama maamin-áímmá tiyábámá moneqa mayaiyábá keyikaiye. mirákómmá ketáámá íkéunatae. ímibo Áánûqtuma keqtáámá aúyaqtikena timátíkaraiqtaae. ketáá wenaúrakaq kémaunatae. Ítu Káríqtoma ketirunóbáqtáá máiqtababoaqtaa ketáámá watáama túnnataama paá arupú-aaikaraq kétunatae.

3

¹ ketáámá kenamáárîqtaa ketáái tíwîqa múte kéyauyunatabiyo? keqtááyábámá keráwáqá mirá téraq kéteo? káqo-kayukama yeqtí íráqôn-aiqtaba aúbama agamá yímîqme uréire oníqtáá íkeunatae.

² keráwáqá kenamáárîq aúba-wanaaraa uréq ketáái táaiqtabama kétimayime mááe. ketáái táaikoma miráuma keráwákáqá aúba-wanaaraa uráunataa máqte-kayukama káoneta keyorautoe.

³ keráwáqtí táainapoma miráuma Ítu Káríqtoni aúba-wanaaraa kéoe. min-áúbátáá ketáámá agatáunataama paá aúba-yatanapo íma

agatáunataaibo matúq-matuq umá mái-naqa Áánûqtuma wení Aokaq-Áágóní akoqnáánapo agatáunatae. ketáámá óqtan-aba-wanaaraqa íma agatáunataaibo keqtí tirunóbáq agatáunatae.

⁴Ítu Káríqtoqtababoaqtaa maaminnáyaba ketáámá Áánûqtun aúbaqa akoqnáá kéunatae.

⁵nói-qtataarabi únnataama íma paá kenamááríqtaa mirá kéunataamanibo Áánûqtu wenamáa wení kaqtó-wayukama máiyaba keqtáámá mamá yokaa kéumatikaiqtaa.

⁶wemá wenamáa akoqnááma kétimitaqtaa ketáámá káqo-yuraqa wení aúgen-anona-anon-aimma kétima-yimunatae. min-áúgén-ánóná-ánón-áikómá naayóbáqá Mótetini anón-anon-aimma íkéiye. ímibo Áánûqtuni Aokaq-Áágómá agatáiye. keráwáqá káonaae. ámáan-aimma agamatán-áikómá puí-yátááqá mamé kéimanibo Áánûqtuni Aokaq-Áágómá aúwaraimma kétimiqtaa.

⁷ókáráq Áánûqtunopake Mótetini ámáan-aimma óqtakaq kubáuma agatáin-aikoma puí-yátááqá waayúkaraq mamé iráine. minnágoma Áánûqtunopake áwáárara kaitatapóata Ítiráeo-wayukama yemá Mótetini óípimma íma kanaaráq aónaraae. min-ókómá ayuména putíkuraitatagaraqa yemá Mótetini óípimma íma kanaaráq aónaraae.

⁸miráuma Aokaq-Áágóní mayaímá kénama uyátá-maqma anómma tágama-yataaqa íyaq mayáníyô? owé.

⁹ítáaro. anómma tágama-yataakaraq ámáan-aikoma puí-yátááqá mamé iráitana min-ámmá Áánûqtun-aurakaq kateko-íyábámá anómma uyátá-maqma

tágama-yataakaraq yíno.

¹⁰ aúgen-anon-anon-aikoma uyátá-maqma áwáárara kaitana naayón-ámáán-áikóni tágama-yataaqa íbêqa íwaiye.

¹¹ min-ókómá Mótetini ámáan-aikogaraq pááqya-kanaabimma putíkuraيمانibo aúgen-okoma Ítu Káríqtogaraq kéimma watúq-watuq umá wániye.

¹² Ítuqtaba íma káoneqtaa awé kéeqtaaboaqtaa ááyama-aimma tíyábámá íma ikatíqa kéunatae.

¹³ Mótetima wenóíqa tabaráábenapo yawááq uráíye. tágama-yataaqa putíkitanaboana Ítiráaeo-wayukama minnáma íma kanaaráq aónaraae. miraráámmá ketáámá ikéunatae.

¹⁴ Ítiráaeo-wayukama yaáqa íwaitana paá máqe-uraae.

¹⁵ íbêkaraqa naayón-ánón-ánón-áímmá yemá yoráutaamma miráuma tabaráábegoraa umá yeqtí yúyánámmá yawááq kéíye. ámáan-aimma yorautíyamma Ítu Káríqtoma wenamá mi-qtátááqá tabarááberaa umá yeqtí yúyánákáké kanaaráq matuwániye.

¹⁶ miráimanibo waayúkama waéqma uyátárai-nakon-aama itáama mi-tábaráábémá matúwáitata yemá kanaaráq árain-aimma kéitaae.

¹⁷ Aokaq-Áágómá ketáá matáunataama wemá uyátárai-nakoma wenamááríq ketirunóbáqtáa máíye. uyátárai-nakoni Aágoma ketirunóbáqtáa kéberaitanama ketáái túyánákómá naayón-ámáán-áípiké paá kéumagiye.

¹⁸ ketáái tóípikemma tabaráábema kématuwainikaa umá Áánûqtuni tágama-yataaqa ketáámá kanaaráq

aónanunatae. mirá éqtaa ketáámá óíqá aónai-kaapokaa umá wení tágama-yataaqa káqo-yuma káyiraatunatae. ketáámá Áánûqturaa umá uyátá-maqma káureqtaa tágama anóniq umáe kéuyunatae. uyátárai-nakoma keqtáámá miráuma waéqtikenataa wegáráq Aágogaraq ketirunóbáqtáá kémaeyamma mimórámá mááye.

4

¹ Áánûqtuni paru-yátáákómá íráqôniq kéumatikaitaqtaaboaqtaa ketáámá maa-máyáímá wemá tímikaitaqtaa kémayaunatae. miráitaqtaa ketáámá áráwáá íkéunatae.

² mi-qtátááqá íma arupú éna íma árai-qtataaqtabama mirá íkéunatae. ímiye. aati-aatimá ketáámá waayúkama íma kémakatunatae. yaímma-wayukama yimuqá maqyikaíyábámá Áánûqtuni watáama íkéwaeraunataamibo paá árain-aimma tágama kétima-yimunatae. ketáái mayaíyábágáráqá Áánûqtun-aurakaqa waayúkama yemá tigeayábá íma ígáae téq kétune.

³ min-áté-wátáágón áaimma ketáá túnnataama Mótetini óípi yawááq uráinikaa umá yawááq immá Áánûqtunopake nékaq máa-yuyaba mirá kéíye. miráuma yemá min-ókómá min-áipíké yimmá íma kanaaráq aónanoe.

⁴ ánibo Tááqtaama maa-márábí uyátárai-nakoma wemá árain-aimma aónaiyaba yeqtí yúramma mamá karopamá yíkaraiye. miráipoaqta itáíq-itaiq íma kéo-kayukama min-ókómá yekáq tágaimma íma kanaaráq aónanoe. Ítu Káríqtoni tágama-yataakoma

íma kanaaráq aónanoe. ánibo Ítu Káríqtoma wemá Áánûqtugaraq mimóráé.

⁵ waabá-káyúkátí yúrakaq Ítu Káríqtoqtaba kêtunatae. ketábátáámá ikétunatae. abo ketáámá paá kaqtó-wayukataama Ítuqtabagaraq keráwáqtábágaráq mayaímá kémayaunatae.

⁶ Áánûqtu tiráiyé: “ókómá yuwaíyana kumayuqnóbáqá tágaino.” téna tiráitana ketáái tirunóbáqá kumayuqá aúkáimma Áánûqtuni ókómá kêtagiye. wení ókáráq tágama-yataakaraq Ítu Káríqtoni óíkaq ketáámá mamá karátíkáitaqtaa káonaunatae.

⁷ miráimanibo anómma tímikai-qtataaqa Ítu Káríqtoma maami-túráqtáá máunaraq tímikaiqtae. ketáái túgoma miráuma mararáké-táápéqá tarôq umáranikaa kéiyé. ketáámá káonaunatae. ketáámá mara-táápékáá umá ketúgoma aqnúnîq kéipoana akoqnáágoma ketirunóbáqtáá Áánûqtunopake kéitana keqtááyábá keqtááyôpakemma íkéiyé.

⁸ ketáámá máqten-aukapakemma tú-tiqa matáunamanibo keqtáámá íma yatakáae. ketáái taíbaq-umaamma matáunataamanibo íma aónarauna-yataaqtabataa ketáámá paá awé kéunatae.

⁹ waayúkama keqtáámá táíq kéumatikaaqtaamanibo keqtááyôpakemma Áánûqtuma íma keqtáá tiyúkaiqtae.

¹⁰ ímibo ketí túrake abugómá Ítuqtaba kétima-timiye. abo min-ábúgómá óq-wayukagaraq Ítuqtaba kétima-yimiye.

¹¹ máqte-tupaama Ítuqtabama ketáámá púyôwaniq kéunatae. miraúma ketáái tútiq-yataaqtabama

waayúkama Ítuni mái-akoqnaama káonaae.

¹² ketáámá puyónúna-waaqokaq kéyunaboaqtaa keráwáqá aúwaraimma Ítunopake kanaaráq mayánoe.

¹³ owé, ketáámá Áánûqtuni watáagoma agamatá-kánnáábí tiráiniq umá ketáái táaikoma itáíq-itaiq iyábámá móraiq kéiyee. maará kéiyee:

“kemá itáíq-itaiq kéepoaq tiráune.”

téna mirá kéiyee. miráuma ketáámá miraráá umá máunatae. itáíq-itaiq kéeqtaaboaqtaa kêtunatae.

¹⁴ itáaro. Áánûqtuma náawabi uyátárai-naqa Ítu Káríqtomma pukáipike mamá itó-umakaraimma wemá Ítute keqtaágáráq pukáanabikeqtaa mamá itó-umatikanoqtaae. keqtaágáráq keráwákáráq wenôpaqa Áánûqtuma tiwéqmenataa uwíniye.

¹⁵ ketáámá nôrawabi kéeqtaama keráwátábátáá túyánámmá kéitaunatae. máqte-kayukama náayuwabi Áánûqtuma wení íráqô-qtataakomma yímî-kayukama weqtábá yimuqá kémareta wení tágama-yataaqtaba tínoe.

¹⁶ miráuma ketáámá íma áráwáá kéunatae. ketúgoma máqte-tupaama uyátá-maqma aqnúnîq kéimanibo ketirun-íyápógómá uyátá-maqma akoqnáá kéiyee.

¹⁷ áraimma ketáái ummaa-yátáákómá maa-márábímmá pááqyamma wáena ayáqtáá-kanaaraq íma wániye. ketáái ummaa-yátááqá maa-márábíqtábámá watúq-watuq umá wái-tagama-yataaqtaba yokaa kéumatikaiqtaae. mi tágámá-yátááqtábábóaqtaa ketáái ummaa-yátááqtábámá íbêqa “pááqya-qtataare” kêtunatae.

18 miráitaqtaa waayúkama kanaarácq aónaa-qtataaqtabama ketáámá túyánámmá íma kéitaunatae. abo mi-qtáatáákómá pááqya-kanaabi paá ánataginiye. miráimanibo waayúkama kanaarácq íma aónaa-qtataaqtabama túyánámmá kéitaunatae. abo mi-qtáatáákómá Áánûqtuni márûpaq watúq-watuq umá wániye.

5

1 ketáái túgoma miráuma tabaráábe-naupaq pááqya-kanaabi máunaikaa kéiye. ketáámá kéitaunatae. tabaráábe-namma ánataginaqtaama ketáámá Áánûqtunopake aúge-namma mayánúnatae. min-áúgé-námmá waayúka imá tarôq ínômanibo Áánûqtuma tarôq umákaimma aúge-tutaama wení márûpaq mayánúnataama matúq-matuq umá mánoe.

2 íbêq-kanaaraq maami-túráqtáa máeqtaama taáma kémareqtaa aúge-tuyabataa tikaíkáae téqtaa kêtunatae.

3 ketáámá Áánûqtuni márûpaqo úyônanataama ketáái tirun-íyápógómá óq-tuwaratitaa mayánîmanibo

4 íbêqa maa-túráq máeqtaa ketáámá Áánûqtuni márûpaq uwíyábámá ôriq umá kêtikaitaqtaa anómma taáma kémaraunatae. íbêq-tugotaama puínana anaaékaqa ketáái tirun-íyápógóqtábátáa íráqômma uyátá-maqma óq-auwaratima mayánîqtaba kêtikaiqtaae. ketáái puí-túgótáámá káqon-auwaratigote wenamí-kenamin íyana aúge-tuwaratigotaama matúq-matuq umá mániye. minnáyaba ketáámá timuqá kémaraunatae.

5 miráuma Áánûqtuma keráwáqá maaminnyaba mamá yokaa kéumatikaiye. wení Aokaq-Áágómá awaaméqá tímikaipoaqtaa mi-qtátáákómá yínîqtabama akoqnáá umá kanaaráq itánúnatae.

6 miráuma puíyábámá ketáámá íma ikatîq kéunatae. ketáámá káonaunatae. íbêq-turaq máeqtaama ketáámá uyátárai-nakokaq ímáunatae.

7 ketáái túrapikemma íma káonaunataamanibo ketáámá Áánûqtukaq itáíq-itaiq únnataama maami-qtátááqtábá “árainé” téqtaa kéitaunatae.

8 miráuma puí-yátááqtábámá ketáámá ikatîqa íkéunatae. owé. ketáámá maa-tútáámá paábaq yuwéqtaa uyátárai-nakote ko yagaroqtaanatáámá keqtáámá uyátá-maqma íráqôniq umátikaniqtaae.

9 miráimanibo ketáama maa-márábí mánunataabi wení márûpaq mánunataama wekáq mamá timuqá marakánáqtaa kéunatae.

10 itáaro. mi-kánáámá yínaqtaama ketáámá máqtemma Ítu Káríqtoni yaináí-ábíqtátágóní aúbáq itó-onunatae. mi-kánáaráqá ketáámá móra-mora-yuma meyámmá mayánúnatae. íráqôn-aaiqtaba maa-túráqá tarôq únnataama íráqô-meyamma mayánúnataama táí-aaiqtaba maa-túráqá tarôq únnataama táí-meyamma mayánúnatae.

11 itáaro. min-ákóqnáá-yáínáí-kánáámá yínîpoaqtaa ketáámá waayúkayaba ikatîq kéeqtaa káqo-yuma tímá-yimiyaba maqmá káonaananataa Ítuma yeqtí kúmiq-yataapike yemma yiwirániye. Áánûqtu ketáaimma aónatukaiye. keráwákáráq ketáaimma keréwáqti tirukaké kéitaae.

12 móragaraq ketáái tíwîqa múte kéyauyunataabiyo? ímibo keráwáqá keqtááyábá timuqá maraígáae

téqtaa kétéunatae. ániibo mi-káyúkámá máqten-aiqtaba kékíteta mirá-oyuyaba kanaaráq yawwéqma timá-yimigaae téqtaa kétune. mi-káyúkámá móra-waigomma aónaawana yeqtí yúrikaq íráqôniq éna kéitaawana yeqtí yaákaq íráqôniq kékítata wenáama yemá kéitaae. miráimanibo wenarunóbákémmô yin-ááímmá aónama arútáaro.

¹³ yaímma keráwápíkémmá téq ketáái táagoma Áánûqtaba paá “neginaagí-aine” kétémanibo ketáámá mirá téqtaa keráwáqtábátáá túyánámmá kéitaunatae.

¹⁴ ketáámá nôrawabi únnataama Ítu Káríqtoni kaayoné-yátáákómá mamá mirá-umatikaiqtaqtaa mirá kéunatae. Ítu Káríqtoma máqtemma keqtááyábá pukáitaqtaa kéitaunatae. ketáái táí-aaikoma mimórá táoqa wemá képuitana ánataguraiye. miráuma máqte-kayukama paá yenamááríq yetábá mamá íráqôniq íyábámá Ítuma mirá íma ígáae téna kétiye.

¹⁵ ímibo máqte-kayukama wemmá amuqá marakaígáae téna kétiye. yeráwáqtábámá wemá púítana Áánûqtuma wemmá pukáipike mamá itó-umakaraiye.

¹⁶ naayóbáqá ketáámá Ítu Káríqtomma íma aónaraunartaama maa-márábí-káyúkáráá umá wemmá aónaraunatae. miráimanibo íbêqa kéitaunataama wemá keqtáráá umá waayúkama íma máqte-uraiye. ániibo ketáámá maa-márábí-káyúkáráá umá waayúkati táí-aainabi íráqôn-aiqtabama ítiraunatae. ímibo

¹⁷ móra-waigoma Ítu Káríqtoqaq itáíq-itaiq

kéitanama Áánûqtuma wení arunóbáqá mamá aúgeniq kéumakaiye. wení naayón-ááikómá ánatagitana aúgen-auwaraimma áaimma átáma kémayaiye.

18 naayóbáqá waayúkama Áánûqtuni namuro-wáyúkámá íma máqe-uraakaqa Áánûqtuma maami-máqté-qtátááqá mirá-uraiye. minná wemá waayúkama wekáq yauwéqma yiwíqmena uwíyábá Ítu Káríqtomma timákáraiye. mikáké wemá káqo-yuma wekáq yauwéqma yiwíqme íyábá keqtaámá aúyakaiye. miráitana ketáái táagoma maará-uraiye.

19 waayúkama Áánûqtukaq yauwéqma yiwíqmena íyábá Áánûqtuma Ítu Káríqtoni arunóbáq máitana maa-márábí kukáiyé. náayuwabi yemá maamin-áímmá itáa-yuma Áánûqtuma yeráwáqtí kúmiqtabama íma agayániye. ániibo mi-kátáámá keqtaáyábá “kanaaráq tínoe” téna Áánûqtuma kamuqá ítátimikaiqtaae.

20 márûqtaba-maruqtabama kemmá Ítu Káríqtoma timátíkaraitaq maamin-áímmá kétune. ketí tóyauqnapoma Áánûqtuma keráwáqá kétaayaiye. Ítu Káríqton-awikaq téq máqtemma kétima-yimune: “kúmiq-yataapike waeréraq Áánûqtukaq yauwéqma yero.” téq kétima-yimune.

21 abo Ítu Káríqtoma kúmiqa íma wáinana Áánûqtuma ketáái kúmiq-yataaqa mamé wemmá ámikaiye. miráuma ketáámá Ítu Káríqtogaraq mórabiqtaa Áánûqtun-aurakaqa kateko umá kanaaráq mánunatae.

6

1-2 ketáámá Áánûqtuni mayaí-wáyúkámá keráwákáq inaa kêtunatae: “maamin-iráqô-qtátááqá Áánûqtuma keráwáqá kêtimmá paábaq íma yúwáaro.” téqtaa kêtima-timunatae. abo Áánûqtuma wení wataáama agamatá-kánnáábímmá maará kėtiye:

“iráqô-kanaaraqa keráwáqtí táama ítaraune. mi-kánááráq kemá keráwáqá aúyatikareq keráwáqtí kúmiq-yataapike tiwiraiyábámá kemá tíwáqnaa uráune.”

téna Áánûqtuma wení wataáama agamatá-kánnáábímmá kėtiye. ítáaro. íbêq-kanaaraqa Áánûqtu keráwáqá tiwiránéna yokaa kėtiye. owé. íbêq-yupaama keráwáqtí kúmiq-yataapike tiwiránáae téna kėtiye.

3 miráuma maami-qtátáákómá Áánûqtunopakemma waayúkama mamá yáínáimma mirá-qtátááríq íma kéunatae. mirámô onayábátáámá waayúkama ketáái mayaíyábámá téta “yemá aammá kárabaae” téta íma kanaarácq tínoe.

4 abo ketáámá Áánûqtuni mayaí-wáyúkámá máeqtaa ketáámá nôrawabi onayábátáámá Áánûqtuma mamá amuqá maraíkáae téqtaa kêtunatae. ketáámá tú-tiqa kémayeqtaa ummaa-yátáákárácq matáunatae.

5 yemá keqtáámá tebûqa kêtumetataa ánná-naupaq tiwíqma tíkaraaqtaae. taígani-kayukama áikuteta keqtáámá íyámma umátikaraaqtaae. ketáámá kamáa káeqtaa taígani-nokaamma túmá íma waéqtaa taíbaq-yupaama aáwaqa íma naráunatae.

6 miráimanibo ketáái táaikoma kúmikaraq íma wáqe-uraiye. ketáámá kaayoné kéeqtaa waayúkayaba yaákare yiwé uráunatae. tirummá árainmma yímikaune. Áánûqtuma keqtáá íráqôniq umátikenataa wení Aokaq-Áágómá itái-yátáákkaráq akoqnáágaraq tímikaiqtae.

7 ketáámá árain-aimma tiráunanataa ketáái arupú-aaikoma iyebóráá uráitaqtaa namuro-wáyúkámá tiyááneparabi tiyáánurapaqtaama ááikaa uráunatae.

8 yaímma-taoqa waayúkama keqtááyábá íráqôn-aimma kéteta yaímma-taoqa táí-aimma tirááe. yaímma-taoqa ketáái tíwîqa múte kényuyeta yaímma-taoqa tímá tigaeráq tíkaraaqtae. ketáámá árain-aimmo kétunataama yaímma-wayukama kaaqaari-áíqtábá túbi marétataa ketáái táayabama “makatí-áiné” téta tirááe.

9 waayúkama yemá tíwîqa ítaretamanibo keqtááyábámá téta “yeqtí yíwîqa íma wáíye” téta tirááe. yemá keqtááyábámá “képuyoe” téta tiráámanibo ketáámá maakáqá wamá máunatae. yemá keqtáámá ayáá atíkaraqtaamanibo ketáámá íma tíkamma pukáaqtae.

10 ketáámá tiruqtabátáá uráunamanibo mimórá táoqa uyátárai-nakoqtaba timuqá kémarauatae. móneqtabama ketáámá áwáyoq-wayukaraa máunataamanibo watúq-watuq umá wáiyataaqtabama waayúkama mamá oóta-kayukaraa umáyíkarauatae. ketáái oóamma íma wáimanibo máqte-qtataaqa Ítu Káríqtokaqa ketáái minnáe.

11 Korítiani-marupaq ketíbâqawaayuo, maamin-áímmá keráwáqtôpaq agayáunataama ketáái tirunóbákéqtáá kéwiye.

12 ketáái tîbâqawaayuo, keráwáqtábámá ketáámá tirummá timí-yátááqá íma yáqtokaunataamanibo keqtaáyábámá keráwáqá tirummá timí-yátááqá yáqtokaae.

13 ketáái iyápógoqtaba túnnaiqtaa umá maamin-áímmá kétima-timunatae: “keráwáqtí tiyáámma keqtaáyôpaq árúqtuweraq ketáámá keráwáqtábá tirummá timúnnaiqtaa umá keráwáqá keqtaámá tirummá tíméro.” téqtaa kétunatae.

14 íbêqa ókaraq kétima-timunatae. minnâ itáíq-itaiq íma kéo-yutema yagaroqtamá mayaímá mayaíyábámá íma maqmá aónaaro. íraqô-qtataakaraq kúmiq-yataakogaraqa mórabi íma kanaaráq yagaroqtamá wíyóye. mimórá táoqa tágama-yataakaraq kumayuq-yátáákáráqá mimóráíq íma íyóye.

15 mórariq umá Ítuyaa Tááqtaama náaraq umáwaq mimórá-yúyánákáq maraíyóyô? móra-waigoma Ítukaq arummá ámî-waigoma náaraq umáwaq arummá íma ámîn-nakotema yagaroqtáníyô?

16 ketáámá matúq-matuq umá mái-Aanuqtuni anó-monoq-namma máunatae. ketáámá Áánûqtuni anó-monoq-nakotaama óqtakarabi yaataq tarôq uráa-qtataakotetaa kenaaráq anón-anon-aimma tenúnataabiyo? ímiye. abo Áánûqtuma wenamááriq naayóbáqá agamatá-kánnáábímmá tíráine:

“kemá yeqtí yirunóbáq maéq yeráwáqtê uréire ónúne. kemá yeqtí Áánûqtu máenata yemá ketí waayúkama mánoe.”

téna kétena

17 káqon-aimma tíráine:

yeqti áukáapikemma yuwéraq yetôpake yataqma nékaq máero. yaímma-yataaqa óqa uyátárai-nakokaq amíyamma íma ánekuiyaqa kemá keráwáqá tiwiránúne.

18 kemá keqtbomá máenaq keráwáqá ketáanimaarabi ketiyáámúmaaqa auránoe.”
téna Áánûqtuma tiráine.

7

1 keti tíkái-tibaqawaayuo, mirá téna tiráimma keqtaáráq anómma tímá akoqnáá umákain-aimma tímikaiqtaae. miráipoaqtaa ketáámá ketáái túgonabi tirun-iyápógómmá mamá táiq i-qtátáákónôpakemma waeránátae. Áánûqtuma wetábá ikatítqtaa únna-naqa máimma weqtábá aokarîq umá máiyabaae téqtaa ketáámá mánatae.

2 móragaraq kétima-timunatae. keráwáqti tiyáámma keqtaáyôpaq yaíkáráaro. ketáámá keráwáqá íma mamá táiq umátikeqtaa tú-tiqa í-yátááqá íma tímikaunatae. aati-aatimá ketáámá keráwáqá íma komarummá uráunatae.

3 mirá téq túnnama keráwáqá íma tigaaeráq mamá kétikaunamanibo mirá téq túnnama kemá ketirummá keráwákáq ketimeq maamin-áímmá naayóbáqá tímá tímikaunnae. ketáágáráq keráwákáráqá puyónúnataabi tú wamá mánunataama mimórá-túyánákáq áíkuma mánatae.

4 kemá keráwáqtábá kamuqá kéiteq keráwáqti túma mamé kéuyune. keráwáqá kemmá umá tíqtaaiq kéo-kayukae. keráwáqtábábóaq kemá tú-tiqa kéitaqa timuqá kémaraune.

⁵ Maaterónia-marabaqa ketáámá tú-tiqa ôriq umá matáunatae. miráitana ketáái túgoma íma kanaarácq aagaráie. máqten-aukapaq ummaa-yátááqá wáqe-uráie. amegaa-túrátáámá ááiq-yataaqa abarokácq kéitana tirunóbátáámá ikatîqa í-yátááqá mirá-uraimanibo

⁶ Áánûqtu kégumena mi-káyúkámá náayuwabi yú-tirabi ummaa-yátááqá kémayaa-yuma yíwáqnaa kéie. Tááítati yayamá irénaboana kemmá umá tíqtaaiq uráie.

⁷ wemá íma paá yi-wáígómá mirá-uraibo wení watáagoma keráwáqtábá ti-wáígómá kemmá umá tíqtaaiq uráie. wemá keqtáá timá tímîmma wemá keráwáqtê máitaqa keráwáqá wemmá umá aítaaiq kéeq keqtábá aónanaqtaa kéune téq tewana wemá timá tímikáie. mi-kúmíq-yátááqá abarokácq pááq uráiqtabama keráwáqá tiruqtábá urááe téna timá tímikaiqtaae. keráwáqá keqtábá tiruqtábá umátíkáan-aimma wemá kétima-timitaqa kemá timuqá makáune.

⁸ ketí aúbama mi-kúmíqtábá naayóbáqá agatáunama min-áúbámá minnáyabagaraq tiruqtábá uráamanibo minnámo yuwáunana uráimma minná íraqône. pááqya-kanaama kemá min-áúbámá yuwaíyábámá tiruqtábá uráunamanibo íbêqa kemá kéitaunama keráwáqtí tirummá í-yátáákómá íma ayáqtáá-kanaaraqa wáqe-uráie.

⁹ íbêqa kemá timuqá kémaraune. nôraq itarácq timuqá kémarauno? keráwáqá íma timuqá máráaqtababiyabo keráwáqá waerécq aúgen-amma matáatababoaq kemá timuqá makáune. keráwáqtí

tirukómá Áánûqtumma ákáiniq kéitapoaq keráwáqá tiruqtábá urááe. miráuma ketáámá keráwáqti itáiq-itaiq í-yátááqá íma mamá táiq uráunatae.

¹⁰ arummá í-yátááqá Áánûqtuma mamá abarokáq i-wáigómá waayúkama keqtaámá tirummá mamá kéwaeraiye. mirái-waigoma Áánûqtuma keqtaámá kanaaráq tíwáqnaa íniye. minnáyabama ketáámá timuqá kémaraunatae. miráimanibo ketáámá maa-márábí-káyúkaráá umá tiruqtábátáá onnamá minnágoma keqtaámá tókamma puínîqtaae.

¹¹ keráwáqti tú-tiqtababoana íráqô-qtataariqa keráwáqtábá Áánûqtuma umátíkaimma aónaaro. tú-tikakemma nói-qtataarabi abarokáq iqtábámá túyánámmá itáaro. arútama yabi-í-wáyúkámá aúkááe. keráwáqti otaammá íma wáitaq tiráátiyabataa urááe. keráwáqá iyánáaq kéeq náayuwabi otaammá kutáa-yuyabama tiyamma umá yíkaraae. keráwáqá kemmá timónaiyabama wagéatikeq urááe. otaammá kúyo-yuma keráwáqá yemmá anónnáma táí-meyamma yímikaae. miráuma minnágoma keráwáqti íráqôn-aaimma kétiraatinataa keráwáqti tigaae-yátááqá íkewaiye.

¹² min-áúbámá kemá agatáunama miráuma íma kúmiq-narabi otaammá kutái-waigoqtaba agatáupo keráwáqtábá agatáune. min-áúbámá keráwáqá kéyorauteqa Áánûqtun-aurakaqa áraimma itáamma keráwáqá keqtaá tirummá tímikaaqtaae.

¹³ minnáyaba ketáámá umá yíqtaaiq kéunatae.

Tááítati wemá keráwáqtábá tááugaa kétenama amuqá kémaraitaqtaa ketáágáráqá timuqá uyátá-maqma makáunatae. íbêqa keráwáqtábámá wemá

kaayaq-áúyánámmá íkéitaiye.

¹⁴ taígani-taoqa keráwáqtí tumá mamé uyúnnayabama íbêqa keráwáqá wemmá aráátiraamma keráwáqtábá kemá túma mamé uyúnnama íma arábaraune. kéma túma maméq uyún-aikoma áraimma abarokáq uráiyé.

¹⁵ ánibo Tááítatima wenáama yaguyaqtukáaqtaba aákaq matokéna keráwáqtábá arummá kétimiye. keráwáqá wemmá awíqme keráwáqtí naaúpaq uréq tikaq múte ákaraae téna kétiye.

¹⁶ keráwáqtábá kamuqá kéitatuwepoaq kemá timuqá ôriq umá kémarane.

8

¹ ketáái tîbâqawaayuo, ketáámá Áánûqtuni íráqô-qtataakoma wení waayúkama maakáq Maateróniabaq áíkuyo-yuraq miráiqtaba timá-timenaqtaa kéunatae.

² mi-káyúkámá yemá anómma makatí-yátáaqá mayéta yútiq-yataaqa taíganimma matááe. miráimanibo yemá Ítuqtabama yimuq-yatáaqá ógiqma kémayaae. yemá ôriq umá áwáyoqa máqe-uraamanibo yemá aáwarabi unáákáqtôma íma makáawata ítaretaboata yíwáqnaa í-yátáaqá áwáyoq-wayukama Yérútáárebaq máa-yubaq yúwáawana uráiyé.

³ yeqtí oótapikemma taíbaq kéyime. mirá kéeta ketáá yemmá yimónáúnataama yemá aqtórárîq o-qtátáákárâq kéyime. minnárakemma yemá anónnáma yauwéqma íma mayaígónîq umá kéyime.

⁴ áraimma yemá yeqtí mónerabi oótamma Yérútáárebaq áwáyoq-wayukama yimíyábámá

keqtaáráq inaa téta ítama aónaraae.

⁵⁻⁶ ááqibo yemá taíbaqo yímêmma ketáámá íma yimónaraunatae. áqnáabaqa yemá yenamááríq yetábá uyátárai-nakomma ámîqtuweta mikákémmá yenamááríq yetábá Áánûqtuma akáinaiq íyábá keqtaámá tímikaae. Tááítatima wemá keráwáqá koma kétimonenama keráwápíkémmá keráwáqtí amí-yátááqá Áánûqtuni waayúkayaba Yérútáárebaq máa-yuyaba wemá áaimma átáma áíkaiye. íbêqa maamin-áúbámá keráwáqtôpaq maména kéwiye. miráuma maami-máyáímá mamá ánataikaae téqtaa timá ámikaunatae. miráuma wemá keráwáqtí amí-yátááqá mamá yorupáina-waigoma keráwáqtí amí-yátáákómá keráwáqtí tirukaráq kéyime téna yiráátiniye.

⁷ keráwáqtí íráqôn-aimma anóne. ánibo Ítukaq itáíq-itaiq umá kéyaqtoraae. íráqôn-aimma kétéwana keráwáqtí itaí-yátáákómá anóne. keráwáqá tirummá keqtaá tímêqtababoq arútái-qtataariq ínéq kéoe. keráwáqá taíbaq matáawaqtaa keráwáqtí paru-yátáápíké uyátá-maqma yimígáae téqtaa kétunatae.

⁸ minnáyaba kemá keráwáqá íma kéwaktunamanibo kemá máqtemma Áánûqtuni waayúkama maakáq paá yimónáunama taígani-qtataaqa miráuma kéyimewaqa kemá keráwáqá tirummá yimíyábá makáqma kétimonaune.

⁹ Ítu Káríqtoma keráwáqtábá arummá tímîmma káonaae. wemá máqte-qtataaqa makáimanibo keráwáqá mamá íráqôniq umátikaniqtabama wemá áwáyoq-naqa maa-márábímmá aúkáiye.

¹⁰ Írêq-karitimaatiraqa keráwáqá áqnáabariq umá

Ítukaq itáiq-itaiq o-káyúkámá Yérútáárebaq máa-yuma yíwáqnaa ínég túyánámmá Ítaraae. miráitaq yetôpaqa aáwakaraq mónekaraq yúwáawana uráiyé. miráitaq íbêqa maará kêtune.

¹¹ nóinawabi áaimma átáreq mamá ánataraaqtabama taákaq máráaro. minná íráqô-qtataare. miráinaq nôraq umáwaq kanaaráq keráwáqá yimínô? mûtûq yímero.

¹² waayúkama náaraq umáwabi mûtûq yímemma minná íráqône. ketáamá nôraq umáwabi matoráunataama Áánûqtuma káonena íma matoráunayataaqtabataama minná “yímero” téna íketiye.

¹³ maamin-áímmá tennayábá keráwáqá taíbaq yimíyatawaq tébakaq Áánûqtuni waayúkama pááqyamma yimínoe téq íma kêtune.

¹⁴ ímiye. máqte-kayukama náaraq umáwabi mûtûq yimínêtama yímero maa-kánáaráqá keráwáqá Korítianibaq-wayukama taíbaq kématoraamanibo Áánûqtuni waayúkama Maateróniabaq máa-yuma yemá yenamáárîq aáwaqtababi móneqtaba kéoe. anaaékaqa yemá taíbaq mayaíyaqa keráwáqá tíwáqnaa íyábá íyatama yemá keráwáqá tíwáqnaa ínoe. miráráa umá keráwáqá wenáwáqnaa-wanawaqnaa oro.

¹⁵ Áánûqtuni agamatá-kánnáábí maará téna kėtiye:

“min-nákómá náawabi taíbaq mamá áíkui-waigoma mórana áábátákárîq íkétana min-nákómá náawabi pááqyamma mamá áíkui-waigoma umaatamá kémaiyaie.

téna mirá kėtiye.

16 Áánûqtuma Tááítatimma mamá keráwáqtábá arummá timí-náqá aúrakaraiye. minnáyaba kemá Áánûqtukaq timuqá kémarauone.

17 ketáámá Tááítatiqtaba maamin-áúbámá maména keráwáqtôpaq wíkáae téqtaa kêtunanataa wemá ôriq umá kákaiye.

18 ketáámá Tááítatite yagaroqtamá móra tîbâqawaaraa-naqa timákaunanataa mibáq kéwiye. wemá Áánûqtuni átê-wataama waabá-káyúkáráq kêtitataboata taígani Áánûqtuni waayúkabikemma wemmá wenóikaq káonaae.

19 Îtukaq itáíq-itaiq o-káyúkámá yemá wemmá ketáátê wíyábámá taígani-kayukabike aúyarakaraae. wemá áwáyoq-wayukama itáíq-itaiq kéo-yuma Yérútáarebaq máa-yuyaba amí-yátáaqá yorupaiyábámá wemá Tááítatima áwáqnaa íniye. miráinata óq-wayukama Áánûqtuni waayúkama wenáwáqnaa-wenawaqnaa ínéta aónéta Áánûqtun-awíqa múte yauwínoe.

20 kaayaq-nákórátá yagaroqtamá mamé kéwiyatama waayúkama téta “maami-táíbáq-mónéqá yuwáunanataa wimmá íarutainiq únnatae” téta kanaaráq ítinoe.

21-22 Áánûqtun-aurakakaraq waayúkati yúrakakaraq arútáiniq ónáqtaa kéunatae. miráitaqtaa maami-kááyáq-nákátê yagaroqtamá wínîmma káqomma móra-naqa ketáámá kêtimakaunatae. taígani-taoqa wemmá makáqma aónáunataama wemá aati-aatimá yíwáqnaa íyábámá ôriq umá kákaiye. íbêqa wemá keráwáqtábá kamuqá kéitenaboana uyátá-maqma yíwáqnaa íyábá kákaiye.

23 Tááítatima ketíbárawaama keráwáqá yíwáqnaa íyábá ketê mayaímá yagaroqtamá kémayaiye. ániibo káqomma maa-kááyáqá tîbâqawaaraa-nakama yenákámá Áánûqtuni waayúkama áíkuyo-yuma timáyikaayata kéoye. min-nákámá miráuma Ítu Káríqtoni tágama-yataakoni amammóye.

24 yemmá keqtirummá yimígónîq umá yímero. mirámô íyatama máqtemma keráwátábátáá túma maméqtaa uyúnnataama minná “áraine” téta tínoe.

9

1 Áánûqtuni waayúkama Yérútáárebaqa yíwáqnaa íyábámá kemá keráwáqtábá íkétune.

2 keráwáqá yíwáqnaa ínéq oqtábámá kemá kéitaune. kemá keráwáqtábámá Maaterónia-wayukaraqa túma mamé uí-áímmá tiráune. maará téq timá yímikaune: “ketáái tîbâqawaayuma Karíki-marabaq Korítiani-marupaq máa-yuma yemá írêq-karitimaatiraqa yíwáqnaa ínéta yokaa uréta paá yokaa umáae kéuyoe.” téq timá yímikaune. keráwáqá yíwáqnaa ínéq yokaa uráataboana yemá mamá yíwáqnaa íyábámá yíkaraiye.

3 íbêqa kemá kaumo-wáyúkámá timáyikaunata keráwáqtábátáá tú mamé uí-áímmá túnnayabataa “árainabiyo?” téta itáneta kéoe. keráwáqá keráwáqtí amí-yátááqá yokaa umá mánoe téq timá yímikaune.

4 miráinata anaaékaqa Maateróniabake-kayukama yemá ketê yagaroqtamá uréta timónáiyamma keráwáqá yokaa íuraiyanama ketáái tigaemá anómma wániye. ketáámá keráwáqtábámá túma mamé uí-áímmá timá yímikaunatae. miráimanibo

keráwáqá yokaa ímo uráiyannama keráwáqti tigae-yátáákómá ketáái tigaemá uyátá-maqma anómma wániye.

⁵ miráuma maami tîbâqawaaraa-kayukama áqnáabaqa keráwáqtôpaq íyamma minnâ íráqône. mi-mónéqtábá yiménúne téq timá akoqnáá uráamma yemá keráwáqá tíwáqnaa umá mamá yorupánoe. miráuma yokaa kéinaraq kemá ko yamá ónúne. amí-yátááqá áqa yokaa uráiyannama Yérútáarebaq máa-yuma yemá “keqtáá timínéq kéoe” téta itánôwaqtaa ketáámá keráwáqá íma tiyárekaq yoráunaqtaa mirá kéoe.

⁶ taákaq maannáyaba máráro. náawabi yópi pááqyan-anayumma uqmaréna-waigoma pááqyan-aawaqa mayánîmanibo náawabi taíbaq-anayumma uqmaréna-waigoma taíbaq-aawaqa mayániye.

⁷ miráinaq keráwáqá móra-mora-yuma nôraq umáwabi yimínéqa yiméraq móra-waigoma káqo-wamma ayárekaq íma yoraíno. náawabi yimíyábá amuqá márái-waigoma Áánûqtuma weqtábá kákaiye.

⁸ keráwáqá nói-qtababi íya-qtataaqtabama taíbaq-tuyanamma íma itáaro. Áánûqtuma keráwáqá nói-qtataaqtababi o-wáígómá uyátá-maqma timíniye. miráipoaq keráwáqá aati-aatimá káqo-kayukama kanaaráq yimínoe.

⁹ Áánûqtuni wataáama agamatá-kánnáabi mirá téna kétiye:

“wemá áwáyoq-wayukama taígani káyimitana wení kaayoné-yátáákómá watúq-watuq kéiye.”

téna Áánûqtuqtaba kétiye.

¹⁰ waéqma itaí-áímmá itáaro. ánayumma úbî-

waigomma Áánûqtu wemma ányumma kámiye. mikáké ányumma úbî-waigoma anaaékaqa aáwaqa mamá kénaiye. miraráá umá Áánûqtuma keráwákáráq timínaq keráwáqá kanaaráq kaayoné-yátáákómmá ubínoe. mikákémmá kaayoné-yátáákómá taíganin-aramma pááq ínoe.

11 Áánûqtuma keráwáqá umaatamá timínaq keráwáqá aati-aatimá káqo-yuma yímîqma kanaaráq ínoe. miráuma mi-káyúkámá yemmá keráwáqá yíwáqnaa o-yúmá Áánûqtukaq “tíkáiye” téta kerawáqtí amí-yátááqá yemmá yímênatataama tínoe.

12 káqo-yuma yimíyábámá mirá-uraiye. keráwáqtí amí-yátááqnápó Áánûqtuni waayúkama Yérútáarebaq máa-yuma yíwáqnaa íyana keráwáqtí amí-yátááqtábámá yeqtí yimuq-yatáákómá yuwáaqma wéyáwé íniye. mirá-iyaqtabama yemá taígani-taoqa Áánûqtukaq “tíkáiye” téta tínoe.

13 miráinata ókaraq keráwáqtí amí-yátáákómá yemmá yirááténama minná Ítukaq keráwáqtí itáíq-itaiq í-yátááqá árai-qtataare. keráwáqá yemmá kényimiyatama káqo-yugaraq Áánûqtukaqa “tíkáiye” tínoe. keráwáqtábá yemá téta “átê-wataama kéitepoaq mirá kéoe” téta tínoe. ánibo taíganimma keráwáqá yíwáqnaa oqtábámá yemá Áánûqtun-awíqa múte yauwínoe.

14 anómma íráqô-qtataakoma Áánûqtuma keráwápí makáitataboata yemá máqtemma keráwáqtôpaq yínéta kéoe. yemá keráwáqá yirummá kétimeta keráwáqtábá nunamummá tínoe.

15 Áánûqtuni anómma timí-yátááqtábámá wekáq

“tíkáiye” ténátae.

10

¹ kemá Póroma íbêqa Ítu Káríqtoni kaayoné-yátáákáráq kétima-timune. kemá nékaq máeqa akoqnáá-aimma kétima-timunamanibo kemá keráwáqtê máeqa aqnún-áímmá kétima-timune téta yaímma-yuma kéte.

² kemá keráwákáq inaa kétune. keráwáqtôpaq onnamá kemá keráwáqá akoqnáá-aimma mamá timá-timiyabama íoro. kemá akoqnáá-aimma tíyábámá kanaaráq kéitaune. ániibo yaímma keráwápikémmá téta keqtaáyábámá “maa-márábín-ááímmá kéwaraae” tiráámma min-áímmá íma áraíne.

³ ketáámá maa-márábíqtáá máunamanibo maa-márábín-áímmá íma kéwaraunatae. miráuma maa-márábí-káyúkámá ááíqa kéowaqtaama ketáámá ááíqa íkéunataae.

⁴ ketáái iyebógómá maa-márábí-káyúkátí iyebógóráá íma uráíye. táígo-qtataakoni tí-kúrúmá yawitínîqtaba ketáái iyebógómá Áánûqtuni akoqnáárake kéíye. ketáámá unítîq-aikaraq

⁵ yúma mamé uí-áíkaráq keyawarapaunatae. máqte-qtataakoma Áánûqtumma aónaiyabama aapi aúyaráimma ketáámá keyawarapaunatae. máqte-tuyanamma yatámma yáqtoqmataa mamá Ítu Káríqto tiníq umá kéwaraunatae.

⁶ yemá náayuwabi yeqtí yóyaukakemma téta “ketáámá Ítu Káríqton anaaé kéwaraunatae” kététemanibo wemá tiníq íma o-yúmá ketáámá yemá táí-meyamma yiménáqtáa yokaa kéunatae.

7 Korítiani-marupaqa keráwáqtí túrakaqa nói-qtataarabi abarokáq uráiqtabama aónaaro. min-nákómá náawabi téna “kemá Ítu Káríqtonnamune” tinná-waigoma maannáyaba aákaq maraíno. ketáágáráqá Ítu Káríqtonnamunatae.

8 kemmá Áánûqtuma náápaamma tímikaiqtaba túma mamé uí-áímmá ôriq umá túnnama paá taákaq máraaro. kemá keráwáqá mamá akoqnáá ónáápoaq mirán-áímmá kétune. aati-aatimá kemá keráwáqá íma mamá yawarápanaaq mirán-áímmá kétune. ániibo ketááyabama tigaemá íkeune.

9-10 min-nákómá téna “Póroma wení aúba-wannaanapo keráwáqá mamá ikatíq umátikanena kéiyé” tinnama minná íma árain-aimma kétiye. kemá itáunama yaímma-wayukama keqtábá téta “wení aúba-wannaagoma anómma akoqnáá-aimma kétimanibo wemá paá pááqyamma aqnún-náqá máitana wenáagoma íma kateko kéiyé” téta keqtábá kéte.

11 mi-káyúkámá yemmá keqtááyábá maará téraq tímá yímero: “Korítiani-marupaq yemá íyamma yeráwáqtí yáaikoma miráuma népaq máeta aúbabi agatáánîq íniye.” téraq tímá yímero.

12 mi-káyúká yemá yetábá anón-aimma téta yeqtí yúma maméta uyátáníq umá ketáámá íma mirá-onunatae. yemá yenamáárîq yeqtí ámán-ainapo yetábá maqmá káonaae. neginaagí kéo.

13 ketáámá túma mamé uí-áímmá ókaraq-okaraq umá tíq-tiq umá íma tenúnatae. ketáámá Áánûqtuni ámán-ainapo ketábátáá kenamáárîq maqmá káonaunanataa keráwákáq wení átê-wataama tíyábá keqtáámá Áánûqtuma mayaímá tímikaiqtae.

¹⁴ aati-aatimá ketáái náápaamma Áánûqtuma tímikai-waigoni ámûraapaqtaa íkéunataamibo Korítiani-marupaq keráwáqtôpaq uráunataama Áánûqtuni náápaakon aménáápáqá uráunatae.

¹⁵ miráitaqtaa ketáámá yaímma-yuma keráwápi mayaímá máyáaqtabama ketáái túma íma múte maméta kéuyunatae. ímibo keráwáqtí itáiq-itaiq umá yáqtorai-yataakoma anóniq ínnama aónanaqtaa kéunatae. ánibo Áánûqtuni ámáan-aimma keqtaáyábá waráiyana keráwáqá tíwáqnaa umátaa átê-wataama mamé wéyáwé iyábátáa keqtaámá kêtikaiqtae.

¹⁶ keráwáqá tíwáqnaa íyaqtaama átê-wataama Ítuqtaba uyátá-maqma népaq-marabiqtaa kanaarâq timá-yimenunatae. káqo-nakoma áqa waabá-káyúkátí yúbâq timá yímikaina-marukaqa timá-yimiyabama ketáámá íketikaiqtae. ánibo káqo-wama matáina-mayaiyabama ketáámá túma mamé uí-áímmá ítenunatae.

¹⁷ náawabi aúma mamé uí-áímmá tínénama uyátárai-nakoqtaba tíno.

¹⁸ abo mi-káyúkámá náayuwabi yeqtí yúma maméta úyô-yuyabama Áánûqtuma íma kákaiye. mi-káyúkámá náayuwabi uyátárai-nakon-awiqa maméta úyô-yuyaba wemmá kákaiye.

11

¹ ánibo íbêqa áráwáa umá yaímma-wataama itáaro. yaímma óq-wayukama téta “min-áímmá neginaagí-aine” tínoe.

² minnáe. waagómá ánáakoqtaba kárún-aimma timákáinikaa umá Áánûqtuma keráwáqtábámá

káqo-yuti minnáma maíyábá íma kékikaitaq kemá kárún-aimma kétima-tikaune. keráwáqá paá Ítu Káríqtomma wenamá wenná máiyaba kékikaiye. miráuma aúgen-inaarugoma waatê íma yagaroqtaréna awaikókáq áqnáabaq winíkáá umá keráwáqá mamá Ítu Káríqtomma aménáá kéune.

³ naayóbáqá irakabayaakómá Íbima kaaqaari-áinápó wemmá makákáine. mimórá-táiyátáákómá keráwáqá mamá waéqma keráwáqtí túyánámmá Ítu Káríqtonopake mamá paábaq yuwaíyábá táaqa kégaiye.

⁴ min-nákómá Korítiani-marupaq wemá waabá-káyúkátí yúbáqá ketáámá Ítu Káríqtoqtaba timá-timunaiqtaa íma tiráibo wemá óq-aimma késiye. wenôpake máyáan-aikoni áaikoma ketáámá timá-timunaqtaa kéitaan-aikoma ôrikaa umá mamé kéuyoe. káqon-aimma kéitaamma keráwáqtí taákoma agaro késiye.

⁵ mi-káyúkámá téta “Áánûqtuma keqtáá timátíkaraiqtaae” téta kétémanibo yeqtí yáagoma ketáagoni ámûraaq wíyábámá íma itáíq-itaiq kéune.

⁶ kemá íráqôn-aimma waayúkati yúbáq íma kétunamanibo itaí-yátááqá ketáámá kémayaunaqtaa keráwáqá máqtemma minnáyaba ítama kétaqaae. waabá-káyúkátí yúbáqá taígani-tupaama taígani-qtataaqtabataa timá tímikaunatae.

⁷ kemá keráwáqá waabá-káyúkáráq kétima-timeqa móneqtaba keráwáqá íma ítama aónaraapoaq minnáyaba keráwáqá pááqya-tiwiqa kéyamatimeo? kemá ketí túma mamé kuképoaq keráwáqtí túma múte mamé kéuyune. minnáyabama kemá otaanáq kutáuno?

8 Áánûqtuni waayúkama káqo-kaqo-marabaq mórabi áíkuyo-yuma keráwáqtôpaq kényunatama yemá kemmá móneqa yoqmá tíwáqnaa éta tímikaae.

9 kemá keráwáqtê máeqa aáwaqa nanúnayababi naammá waénúnayabama keráwákáq íma ítama aónaraune. Maaterónia-marabake tîbâqawaaraa-kayukama yemá kemmá tímikaae. mirá-oqtabama kemá keráwáqá íma mayaímá timéq arátikaraune. miráitaq aati-aatimá kemá keráwáqá íma mamá káratikaune.

10 mútûq árain-aaikomma kemá Ítu Káríqtonopake matáunagaraq kétima-timune. Áánûqtuma náápaamma tímikaiqtaba túma mamé uí-áíkon áaimma Karíki-wayukama ketôpake ímayanoe.

11 nôraq itaráq maamirán-áímmá kétuno? miráitaq kemá keráwáqá tirummá íyaq kétimuno? ímiye. Áánûqtuma káonaitaq kemá keráwáqá tirummá kétimune.

12 miráimanibo kemá keráwáqtôpakemma móneqa íma mayánúnama mirá-onayabama mi káqo-kayukama náayuwabi waabá-káyúkáráq watáama te-yúmá yemá árainmma íma kanaaráq mirá tínoe. minná “ketáái mayaígómá yeqtí mayaígótê móraiq kéiyé” téta árain-uramma íma kanaaráq mirá tínoe.

13 yemá kaaqaari-tímáyíkarái-káyúkámóe. keráwáqá kémakateta yemá Ítu Káríqtoni tímáyíkarai-kayukaraa kéoe.

14 minnýabama keráwáqá íma iyánáaq oro. Tááqtaama wemá waayúkati yúrakaqa mórama Áánûqtunopake kaqtó-nakaa kanaaráq aurániye.

15 miráinata Tááqtaani mayaí-wáyúkámá yemá waayúkati yúrakaqa tímáyíkaraa-kayukaraa

kanaaráq auránoe. abo íma iyánaaq oro. anaaékaqa yeráwáqá anónnáma táí-meyamma mayánoe.

16 naayóbáqá kemá maará téq timá tímikaune. yaímma-wayukama téta ketáayabama neginaagí-aine tiráámanibo keráwáqtí túyánápímmá mirá téqo kéiteqa paá neginaagí-nakon-aama ítáaro. íbêqa túma mamé uí-áímmá pááqyamma tenúne.

17 maamin-áímmá kemá uyátárai-nakoni náápaakon aménáápáqá íma kágayaune. miráuma Korítiani-marupaq keráwáqtí aúkápikemma minégináagí-nákómá wetábá taíbaq-aimma ôriq umá kétiye miraráá umá kemá tenúne.

18 óq-wayukama mi-qtátáaqá mayáiyatababi mi-qtátáárîqo í-yatabama yeqtí yúmo mamé uíyaqa kegáráq ketúma mamé uyónúne.

19 keráwáqá neginaagí-wayukati yáama kanaaráq kéitaapoaq ketáagaraq ítáaro.

20 káqo-nakoma keráwáqtábá wení ánná-wayukaraa máigaae téna tin-nákón áama keráwáqá kéitaae. aáwaqa kámeq wemmá ayúwáawana keráwáqtí túyánámmá kéyabitiye. wemmá ayúwáawana wenaúma maména kéuyena anaaékaq keráwáqtí tóíqa yuraapániye.

21 kemá aqnún-náqá máepoaq keráwákáqá miráíyaq kéumatikauno? miráimanibo íbêq-kanaaraqa máqte-kayukama yeqtí yúma maméta kéuyoe. miráinaq íbêqa kegáráq neginaagí-nakoraa umá túma maméq uyónúne.

22 mi-káyúkámá náayuwabi yeqtí yúma maméta úyômma yemá Íbaru-wayukabiyo? kegáráq Íbaru-naqune. yemá Ítíráaeo-wayukabiyo? kegáráq Ítíráaeo-naqune. yemá Áábaraan-anna-wayukabiyo? kegáráq

Áabaraan-annabike-naqune.

²³ yemá Ítu Káríqtoni kaqtó-wayukabiyo? kemá mi-máyáiyábámá uyátá-maqma íráqôniq kéune. ítáaro. taígani-taoqa minnýyaba ánná-naupaq máqe-uraune. taígani-taoqa ketúraqa yátarakekaraq tebûqa yimí-ánnárákékáráq tíkakaae. miráuraamma taígani-tupaaboq kemá kanaaráq minnýyabama íma yorautónúne. taígani-taoqa tebûqa tímikaaqtabama púyôwaniq uráune. maaminnáyaba túma mamé uí-áikómá neginaagí kéimanibo

²⁴ káqo-kaqo-kanaaraqa Ítíráaeo-wayukama móra-tiyaapaq-yupaama tebûqnapo taíganimma (39) túma yurákáae.

²⁵⁻²⁶ káqo-kaqo-kanaaraqa kaumo-yúpáámá yáánápó tíkakaae. móra-taoqa óqtanapo iyaabóma tíkakaae. kaumobáq únópi-káárébimmá máunana yokíkáiye. móra-taoqa únókón ámûraaq móra-wagaagaraq nokáákaraq paá mayaqmé uréire uráunama mibáqá kuti-nópimmá nommá ôriq umá aúgípimma paá aqtaráune. yaímma-taoqa moyá-káyúkámá yáqtoqma tiwíkaae. yaímma-taoqa ketí waayúkama Ítíráaeobakemma tíkamma kéwaraawata óq-taoqa Yéqtaaeo-wayukama tíkamma wakááe. anó-marupakaraq kaqmáápaqa waayúkama íma máa-marabakaraq únópítábágáráq ikatíq kéunata kaaqaari-tíbáqáwáaráa-káyúkágáráq yemá kemmá mamá ikatíq umátíkaraae.

²⁷ kemá ketí mayaímá matéq kammáa uráune. yaímma-taoqa kemá túmá íma waéq aáwaqtababi no-qtábámá táayaba uráune. taígani-tupaama aáwaqa áraimma íma naráune. kemá yaugíqtábá kéunana ketí unáákáqtôgaraqa íma wáqe-uraiye.

28 máqte-tupaama ókon-oko-kayukama Ítuqtaba álkuyoqtabama kemá taíbaq-tuyanamma Ítaraune.

29 yeráwápíké yaímma-yuma aqnúnîq kéowaqa yeráwáqtábábóaq kegáráq aqnúnîq kéune. ániibo yaímma-yuma yemmá yíwíqma kúmiq-yataapi mamá kényikaawanama minnáyabama kemmá tíyamma kéiyé.

30-33 Tamáátikati-marupaqa anómma yabíkái-naqa (kíni) Arétatima wení kawáá-wáyúkámá timáyíkáitata máqten-aukapaq yabíkéta kemmá yáqtoraneta urááe. miráimanibo ketí aanábó-wáyúkámá kamáágupi tiwítikareta ánnáma kúmaketa motóqapike yabitimá márû-kurugoni aaumépaq tiyúwáawaq péqmareq kóuraune.

kemá túma mamé uí-áímmá tennamá maami-qtátáákómá keráwáqá tiráátimma kemmá mamá aqnún-nákáá káuqtikaiye. Áánûqtuma uyátárai-naqa Ítu Káríqton aboámá kétaimma maami-qtátááqtábá kemá kaaqaari-áímmá íma kétune. wenáwîqa watúq-watuq umá múte yaúyóro.

12

1 ketí náápaaqtaba túma mamé uí-áímmá negi-naagí-yataaqanibo paá móragaraq tenúne. íbêqa ketí kaikáá qtátááqtábágáráq uyátárai-nakonopake awaaméq-yátááqtábágáráq tenúne.

2 kímora-naqa Ítun anaaé kéwarai-naqa aónaunana wemá páátákáá Áánûqtuni mú mikákáá yanaa-márúkáq yaúmena utáiyé. min-nákómá wenaúraraq utái paá arun-iyápóaq utáiyó? kemá íma kéitaunamanibo Áánûqtu wenamáa kéitaiye.

minnámo pááq uráimma naayóbáqá títaupake kaayaqté-kaayaqte-karitimaatima kégoiye.

³ ókaraq kétude. wemá wanaúgaraq máqe urárani íyaq wenaúgaraq máqe uráraniyo? kemá íma kéitaune. Áánûqtu wenamáa kéitaimanibo kemá itaúnama áraimma wemá páátákáá Áánûqtuni mú mikákáá íráqô-marukaq utáiyé.

⁴ mibáqá ítarai-qtataaqtabama watáanapo kanaaráq íma tewánîq uráiyé. maami-qtátááqtábámá maa-márábí-káyúkámá yeqtí yóyaukakemma íma tero.

⁵ miráuma min-nákóqtábámá túma mamé uí-áímmá kétude kenamáárîq ketábámá ítenune. mi-qtátáákómá keráwáqá tiráátimma kemá aqnúnîq únna-yataaqtaba yenamáa mi-qtátááqtábá túma mamé uí-áímmá tenúne.

⁶ kemá ketábá túma mamé uí-áímmá tennamá kemá neginaagí-nakaa íma ónúne. ímiye. árain-ain-aatuqma tenúne. ááqibo kemá túma mamé uí-áímmá íma tenúne. watáama téq nôrawabi únna-yataakoma waayúkama mamá ketí árain-aaimma kéyiraatiye. kemá ketí árain-aaiikoqtabama íma uyátá-maqma máunaboaq ketí túma íma mamé uyónúne. kemá ketábá túma mamé kéuyonatama waayúkama yeqtí yúyánápímmá tétama “wení árain-aaiikoqtabama uyátá-maqma wemá anómma máiyé” téta tínomanibo min-áímmá íma áraine.

⁷ kemá anómma íráqô-qtataaqa aónaunayabama ketí túma mamé uíyábámá Áánûqtumma íma kákaiye. miráuma wemá kemmá tútiq-yataaqa tímikaitana ketúraqa areríyagoni áwáyaakoraa kéiyé. miráuma mórama Tááqtaani kaqtó-nakoma kemmá tebûqa tímínikaa kéiyé. kemmá mamá aménáápáq

tíkáitaq máunaboaq ketí túma kanaaráq íma mamé uyónúne.

⁸ kemá uyátárai-nakomma maami-qtátááqá matuwaíkáae téq kaumobáq ítama aónaraunamanibo

⁹ wemá maará téna kemmá yauwéqma timá tímikaiye: “wenamáa ketí íráqô-qtataakoqtaba emá kéone. miráitaa emá aqnúnîq kéonanama ketí akoqnáágoma emmá íráqôniq umákaitana akoqnáá pááq kéiyé.” téna yauwéqma timá tímikaiye. miráinaq kemá aqnúnîq únnayabama túma mamé uí-áímmá kétenana Ítu Káríqtoni akoqnáágoma kemmá yaútúma ánáakutikaniye.

¹⁰ Ítu Káríqtoqtabama aqnúnîq íyábámá kemá timuqá kémarauene. kemá yikárarán-áímmá kémayeq tú-tiqa kémayaune. ókon-okomma ummaa-yátááqá kémayaune. waayúkama kemmá mamá táíq kéumatikaae. taíbaq áwáábîq-yataaqa abarokáq pááq kéimanibo máqtemma mi-qtátááqtabá Ítu Káríqtotababoaq itó-uma akoqnáá kéune. miráiq-tataakoma ketôpaq yiqtabámá kemá timuqá kémarauene. kemá aqnúnîq únnama mikákémmá mi-kánááráq kemá akoqnáá-naqa káuraune.

¹¹ kemá neginaagí-nakaa kéumanibo keráwáqá kemmá mamá túma mamé uí-áímmá kétimatikaiye. keqtábá túma mamé uígónîq-wayukama umá máero. kemá íma anó-naqa máunamanibo mikááqáári-tímáyikárái-káyúkátí yiménáápáqá íma máune.

¹² keráwáqá kétimonaawaq kemá máqte-qtataariq únna-waigoma áraimma tímáyikarai-kayukati yáaimma keráwáqá kétiraatiye. ánibo Áánûqtuma kekáké anón-awaameq-yataakaraq anó-mayaigaraq

kémayaitaq keráwáqá aónaraae. ketí namuro-wáyúkámá kemmá mamá táiq kéumatikaamanibo kemá paá miráuqte kéuyunaq aónaraae.

13 káqo-kaqon-aukapakemma Áánûqtuni waayúkama mórabi áíkuyo-yuti aúkáapikemma kemá keráwáqtábá márú mikákáá pááqyan-iraq umátikarauno? kemá keráwákáqá meyáqtábá íma ítama tímonaraunapoaq minnýabawaq keráwáqá tirummá kéiyó? kemá kerawáqá íráqôniq umátikaunayaba keráwáqá ítama aonéq “ketí kúmiqa paábaq matuwéq tiwikátúwáaro” téraq tenúno?

14 íbêqa kemá kaumobárîq umá keráwáqá ko timónanaaq yokaa kéune. ánibo keráwáqá kemmá yaímma-yataaqa timéq tíwáqnaa ínôqtabama íma ítama aónanune. keráwáqtí móneqtabama kemmá íma kétékaiye. ímiye. Ítukaq itáiq-itaiq ínôqtaba kemmá keráwáqtábá kétékaiye. itáaro. ketáámá iyápóanaaqtabama yinóboyuma “aáwaqa yímero” téqtaa íkétunataae. ímibo yinóboyuma aáwaqa yeqtí iyápóanaamma “yímero” téqtaa kétunaqtaa keráwáqá ketí iyápóraa umá mááe.

15 keráwáqá tíwáqnaa iyábámá ketí máqte-qtataakaraq ketábágáráq keráwáqá timénúne. miráiyabama kemá timuqá kémarauene. kemá miráuma keráwáqá ketirummá kétéminaqa keráwáqá kemmá keráwáqtí tirummá paá pááqyamma kanaaráq timínô?

16 yaímma keráwápíké maará téta tínoe: “árainé. Póroma keqtaá yama kétémonenama meyámmá íma matáiyé. ááqibo wemá aúyánákáráq-nákómá máena keqtaámá makáqma tiwíkaiqtaae.” téta tínoe.

17 keráwáqá kéitaae. maamin-áímmá íma árain-

aimmiye. mi-káyúkámá yemmá ketí aúbagaraq keráwáqtôpaq timáyikaunata maméta o-yúmá yemá keráwáqá makáqma tiwíkaao? ímiye.

18 kemá Tááítatimma keráwáqtôpaq wíkáae téq inaa tiráune. ánibo kemá óqa tîbâqawaaraanaqa timákaunana wetê yagaroqtamá uráiyee. Tááítatima keráwáqtôpakemma yaímma-yataaqa wetábáwáq matáiyoo? ímiye. wetê ketéma mimórá-Áókáq-Áágóní anaaé kéwarauyana kerátái táaikoma mimóráíq kéiyee.

19 keráwáqá túyánámmá ítáamma kerátámá keráwáqtí túbáqá anónná-aimma teyúyô? kerátá ímiye. kerátámá nóinainabi Ítu Káríqtoma “tekaao” tin-áímmá kerátámá kétima-timuye. ánibo kerátámá Áánûqtun-aurakaq kétima-timuye. kerátái tíkáin-aanabo, kerátámá máqte-qtataariq úyamma keráwáqá tîwáqnaa íyábá mirá kéuyee.

20 kemá mibáq ko yamá onnamá keráwáqtí táaikoma kemmá tíkáiniraq umá máiyaraq timónanuno? keráwáqá kemmá timónaneq túyánámmá ítáan-iraq umáwaq máeraq ónúno? minnáyaba kemá netuq-túyánámmá kéitaune. keráwáqtí aúkápimma ááíq-aikaraq kárún-aikaraq tîyámma í-yátáákáráq aúyababa í-ááíkáráq tikaarán-áíkáráq káqowa-kaqowamma timá táíq umákai-aikaraq mi-máqtén-ááímmá keráwápímmá wáinaraq ko aónanuno? yaímma-yuma yeqtí yíwíqa múte kéyauyeta máqtemma mimórá-túyánákáq íyaq máiyaraq ko aónanuno?

21 keráwáqtôpaq onnamá Áánûqtun-aurakaq keráwáqtábámá tigaeyábáwáq ónúno? keráwáqtábá kemá taíbaq-tuyanamma kéitaune.

yaímma keráwápíkemma náayuwabi kebó-áímma tarôq éq túranannama aráaqtabama keráwáqtí kúmiq-yataapikemma íma waékáiyaqa kemá tiruqtabá ôriq umá umátikanune.

13

¹ íbêqa kaumobáriq umá keráwáqá yama timónanaaq kéune. Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáábí téna kímora-nakoma káqo-nakomma aúbi maráinaqa kaayarábi kaumo-yúmá mikáq máiya-yuma mimórá-áín áátuqma tero.

² keráwáqtôpaqa kaayapáriq umá uráunama kemá kékén-áímma timá tíkaraunama móragaraq keráwáqtôpaq ónáá kéeq kékén-áímma kétimatikaune. minná kemá keráwáqtôpaqo móragaraq wéqa kúmiq-yataariq kéo-kayukama paru-yátááqá íma yiménúne.

³ Ítu Káríqtoma ketáarake watáama áraimma tinarraq itánáae téraq kéteo? Ítuma wemá íma aqnún-náqá máimanibo keráwápímma akoqnáá-nare.

⁴ owé. miráimanibo wemmá kaapaq-yátáq arááparaamma aqnún-náqá máqe-uraimanibo Áánûqtuni akoqnáarakemma móragaraq wemá paá máie. ketáámá Ítuma aqnúnîq uráiniq umá móraiq umá aqnúnîq kéunataamanibo keráwáqtábámá Áánûqtuni akoqnáarake wetê yagaroqtamá mánunatae.

⁵ miráuma kenamáárîq maqmá aónaaro. maaminnáyataba abáá umá aónaaro. minná itáiq-itaiq í-yátááqá yáqtoqma akoqnáá urááo? Ítu Káríqtoma áraimma keqtí tirunóbáqá máie téraq

kéitaa? weqtábá keráwáqá ímo ítareqa keráwáqá aammá arábaraae.

⁶ miráimanibo ketáámá íma aammá arábaraunatae. minnýaba keráwáqá itaíkáae téq kétune.

⁷ keráwáqá otaammá íma kuígáae téqtaa ketáámá Áánûqtukaq nunamummá kêtunatae. yaímma-yuma téta keqtaáyábámá “aammá arábaraae” kéte. aammá ketáá íma arábáúnayabataa minnýaba keráwáqá tiráátenaqtaa ketáámá nunamummá íketunatae. ímiye. keráwáqá arutaígáae téqtaa minnýaba ketáámá nunamummá kêtunatae.

⁸ ketáámá kenamáárîq árain-aikoma kanaarâq íma awéqtátuwanunatae. ketáámá paá kanaarâq mirá-onunatae.

⁹ keráwáqá akoqnáá kéowaqtaama minnýabama ketáámá timuqá kémarauataamanibo ketáámá aqnúnîq únnayabagaraqtaa timuqá kémarauatae. miráitaqtaa Áánûqtu keráwáqá mútûq mamá íráqônîq umátikaniqtabagaraqtaa nunamummá kêtunatae.

¹⁰ minnýaba kemá nékake maamin-áúbámá keráwáqtôpaq kágayaune. miráinaq kemá keráwáqtôpaqo ko yamá kéonanama keráwáqtí táaikoma kemá keráwáqá táí-meyamma timígónîq umá kemmá ítiraatino. keráwáqá mamá akoqnáá iyábá uyátárai-nakoma wení náápaamma tímikaiye. min-náápáámmá keráwáqá mamá táíq umátikayaba ítímikaiye.

¹¹ ketíbâqawaayuo, íbêqa ketí wataáama timá ánatanune. keráwáqá mútûq íráqônîq umá auráiyátábá maqamá aónaaro. ketáama kéiteraqa mimórá-túyánákâq máero. kaayoné-yátáákógárâq

máero. ániibo Áánûqtuma arummá amí-yátáákáráq kaayoné-yátáákóní áaimma máena keráwáqtê yagaroqtamá mániye.

¹² ye-wátánónáaráá umá káqowa-kaqowamma tiyáámma wenamí-kanami kéeq tótó kéumayikeraq miráo-maarao-aimma timáyíkáaro. Áánûqtuni waayúkama máqtemma maakákémmá yemá keráwáqtábá “miráo-maarao” téta kétimatikaae.

¹³ uyátárai-nakoma Ítu Káríqtoni íráqô-qtataakogaraq Áánûqtuni akaí-yátáákógáráq Aokaq-Áágóní aanábóráá-qtátáákómá keráwáqtê yagaroqtamá waino.

¹⁴ missing?

kemá Póroma
Tímotigarare.

áugen-anona-anon-aimma
Genesis 12-22 and The New Testament in the Usarufa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela hap Buk Stat long
tokples Usarufa

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Usarufa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0cfeeb85-a1ae-5e2f-a3f0-4c221d1d6c84